

FREE JIMMY

monoloog door
Eddy Van Ginckel

Uitgegeven bij ALMO

Decor: cel van een terdoodveroordeelde.

Wanneer het doek opgaat, ontwaakt de gevangene.

Och weet ge... als ik nu eens opstond? Is dat geen goed idee? Ochtendstond heeft goud in de mond, heb ik eens horen zeggen... Maar ja, van horen zeggen hoort ge veel liegen.

(gaat op de rand van zijn bed zitten)

We zullen eens beginnen met het begin.

(gaat naar de muur en zet er een streepje bij)

Tweehonderd zes en negentig. Nog even en het is weeral een rond getal. Driehonderd dagen in dat stinkend krot hier. Ik snap niet hoe dat een mens het hier kan uithouden. Als het niet was "van moetens" dan was ik hier al lang weg. Voor uw plezier moet ge hier niet komen zitten. Jongens toch...

(doet zijn hemd uit en staat nu in bloot bovenlijf)

We zullen eens wat oefeningen doen, zie. Conditie is heel belangrijk. Ja, ziet ge, ik ben terdood veroordeeld voor een dubbele moord. En nu wacht ik hier tot ze mij komen halen. Ik ben veroordeeld tot de dood met de kogel. Schoon vooruitzicht, he? Maar ja, ge leert daar mee leven.

(begint aan enkele push-ups)

Eens zien hoever ik vandaag geraak... één...twee...drie...vier...vijf... amai, mijn voeten, dat valt hier dik tegen... zes... zeven... acht... negen... tien...

(afhankelijk van de conditie van de acteur in kwestie gaat het al dan niet verder)

Tegenslag... pure tegenslag... Ik dacht anders dat ik goed in vorm was... Tien stuks is gewoon belachelijk.

(doet nu enkele sit-ups)

We zullen er maar mee stoppen voor vandaag. Ik voel dat het toch niks wordt... Naar de titel van "sportman van het jaar" kan ik fluiten. Hoe is het toch in godsnaam mogelijk? Heb ik dan echt zo weinig karakter?

Pas op, vroeger ging dat vanzelf. Ik ging alle dagen trainen. Dat ziet ge trouwens aan mijn lijf. Met zo'n lijf wordt ge niet geboren, daar moet ge heel hard voor werken. Toegegeven: mijn conditie is niet meer wat het geweest is. Maar mijn lijf is toch niet echt afstotelijk... Of wel? Soms vraag ik mij dat weleens af... Hoe zou een vrouw hierop reageren? Zou mijn lijfke een vrouw kunnen opwinden? Erg, he? Dat ge dat niet weet als ge hier zit. Als ik nu zou weten dat ze mij direct een hoop oneerbare

voorstellen zouden doen of zo... Hoho, ik zou nogal trainen, denk ik. Alhoewel... ge wordt daar zo moe van... Trainen? Waarom? Om in topvorm te zijn tegen dat het zover is dat ze me tegen de muur zetten om me af te maken. Ik heb trouwens honger als een paard. Eens zien wat ik hier nog heb...

(haalt enkele sneden oud brood boven)

Dat gaat smaken, zie... oudbakken brood... *(bijt erin)* Lekker... dat kunt ge niet geloven... Ik hoor jullie denken... Ja, ik hoor jullie denken... Die mens zetten ze toch niet op water en brood, zeker? Dat bestaat toch al lang niet meer. Tegenwoordig zijn het allemaal vijfgangenmenu's in de gevangenis. Ja, he? Dat waren jullie aan het denken, toch? Verkeerd! Ja, helemaal mis! Hier is het nog zoals in de goede oude tijd. Hier krijg je alleen water en brood. Af en toe, als ze goed gezind zijn, dan krijg je weleens een kom soep, maar dat is zelden. Heel zelden. In die negen maanden dat ik hier zit, heb ik dat welgeteld tien keer meegemaakt.

(gaat naar de muur) Zie maar. Ik heb streepkes gezet. Tien keer soep. En hier... zeven streepkes... zeven keer overgegeven na de soep.

Ik ga me wassen.

(neemt kom water)

Hier moet ik heel spaarzaam mee zijn. Dat water komen ze maar om de week verversen. In het begin dan wist ik dat niet. Ik gebruikte dat water en heel veel zeep. Als ik gedaan had spoelde ik mijn mond nog eens goed en rochelde dan een paar keer in dat water. Daar heb ik me nog een heel week mee moeten wassen. Plezant. Maar ja, ik wist het niet. Eén keer per week vers water. Met de zeep moet ge zelfs meer dan een maand toekomen. Nu weet ik dat...

(wrijft wat water door zijn gezicht)

Ge kunt u natuurlijk afvragen waarom dat ge u hier wast?

Heeft het wel zin? Stinken doet ge toch, gewassen of niet. Ach, het is eigenlijk meer een dagelijkse routine geworden. Het passeert de tijd. Da's net zoals scheren. Ge zijt er een tijdje mee bezig en voor dat ge het weet is het middag. Nu moet ik zeggen dat het een hele tijd geduurd heeft eer ik een scheermesje kon te pakken krijgen. Ze waren bang dat ik mijn polsen zou oversnijden. Ja, echt. Dat dachten ze hier. Pas op, dat zou wel een ramp zijn, he. Een terdoodveroordeelde die zomaar zijn polsen zou oversnijden. Dat zijn vodden. Hij moest zo eens doodbloeden of zo. Een ramp, he. Heel dat executiepeloton werkloos.

Nu moet ik wel zeggen... ik heb het wel eens geprobeerd... Ja, echt. Toen ik mijn allereerste scheermesje te pakken had gekregen, heb ik geprobeerd om mijn polsen over te snijden. Maar het is niet gelukt. Niet moeilijk. Al eens geprobeerd om met een bot krabberke uw polsen over te snijden? Een paar rode strepen op uw armen, ja. En dat is het dan.

(kijkt richting publiek)

Ligt mijn haar nog goed? Ja? Pas op, dat vind ik heel belangrijk. Dat heb ik eigenlijk altijd al heel belangrijk gevonden. Er mocht eender wat gebeuren, maar mijn haar moest goed liggen. Dat was trouwens het eerste wat ik deed nadat ik die moorden had gepleegd. Van zodra ze dood waren, pakte ik mijn kammeke en ik kamde mijn haar. Ja, echt. Gewoon instinctief. Dat kammeke heb ik trouwens nog altijd.

(zoekt het kammetje)

Hier zie. Mijn kammeke. En zijn al wel een hoop tanden uit, maar ja ik krijg er geen nieuw. Ik zal het hiermee moeten doen.

Pas op! Ik klaag niet, he. Eigenlijk heb ik het hier niet slecht, hoor. Ik had het veel slechter kunnen treffen. Wat moet ik hier doen? Niets. Als ik zin heb, dan sta ik op. Heb ik geen zin, dan blijf ik liggen. Simpel. En niemand die daar iets op zegt. Da's allemaal in orde. Ik heb hier mijn eten en mijn drinken. Na het eten pak ik rustig de tijd voor een siësta. Waar vind je dat nog? Ahaaa! Ik doe jullie nadenken, he? Alle dagen de ziel uit uw lijf werken voor vrouw en kinderen. Doe maar, hoor. Ik doe niet mee. Terwijl jullie werken, lig ik op mijn bed de Playboy te lezen. Ja, echt. De Playboy. Wie van de mannen kan dat thuis ongestraft doen? Ahaaa! Nu zijn we er, he. Maar ik heb dat ook niet zomaar gekregen, die luxe. Ik heb er wel wat voor moeten doen.

(denkt na, een stilte)

Het proces. Drie weken aan een stuk. Drie weken, alle dagen. Ja, alle dagen zat ik in die rechtbank van acht tot zes. Zelfs toen ik nog ging werken, zat ik nooit zo lang op één plaats. Ja, zeg... alle dagen... drie weken aan een stuk. Ik herkende mezelf niet meer in de spiegel. Dat had nu misschien ook te maken met het feit dat mijn advocaat me had gevraagd om een goede indruk te maken op de jury. Ik moest van hem verschijnen in een chique kostuum, compleet met wit hemd en plastron. Ge zijt direct een hele andere mens. Vooral met die plastron rond je nek... Dat gaf me altijd het gevoel dat ik werd opgehangen. Regelmatig moest ik mezelf tot de orde roepen. Manneke, denkt aan iets anders! Hier word je niet opgehangen! Hier doen ze zoiets

niet! Hier schieten ze je dood! Ja, ik moest daar serieus tegen vechten. Niet kunnen gewoon worden, zo'n plastron. Als ik dat ding rond mijn nek knoopte, dan begon ik te zweten als een paard. Ja, echt. Hebben jullie daar geen last van? Ik wel.

(neemt zijn scheerkrabber)

Ik heb al dikwijls gevraagd om een nieuw krabbertje. Normaal gooit ge dat weg na het scheren. Ik deed dat ook, de eerste keer. 's Anderendaags kon ik het gaan zoeken. Ge kunt dat natuurlijk nog een tweede keer gebruiken. Dat gaat. Maar na driehonderd keer is het beste er wel af, hoor.

Heb ik dat al verteld van mijn proces?

Drie weken. Ja. Drie weken heeft dat geduurd. Lang, he? Om acht uur kwamen ze me halen. Dan werd ik aan mijn handen en mijn voeten geboeid en trokken ze een zwarte kap over mijn kop. Dan schuifelde ik voetje voor voetje verder door de lange gang tot ik in het busje zat. Uit het busje. Terug voetje voor voetje. Baaaang! Met mijn freter tegen een deur, die ik niet had gezien met die kap over mijn hoofd. En dan, aan de deur van de rechtzaal, trokken ze dat ding van mijn kop en moest ik me helemaal uitkleden. Helemaal! Daar stond ik dan, in mijn pure. Na een kwartiertje brachten ze dan andere kleren, een kostuum en een wit hemd. Geen onderbroek of zo, hoor. Neen, neen. Maar ja, dat weten de mensen niet. Ze denken dat ge knap gekleed zijt. En dan moest ik wachten, rechtstaand in de gang. Soms stond ik daar tot tien uur. Plezant, hoor. Eigenlijk feitelijk... achteraf bekeken is rechtstaan nog niet zo erg. Maar neen. Weet ge waar ge eigenlijk echt moe van wordt? Neen? Van zitten. Steendood wordt ge daarvan. Van tien tot half een op een keiharde houten bank. *(wijst enkele centimeters aan)* Zo breed! Serieus! Zo breed! En hier en daar staken er wat splinters uit. Ik voelde alles. Ha ja, zonder onderbroek. Enfin, ik moest dus op dat bankje zitten, zo breed. En ik kon geen enkele kant uit, want hier zat een gendarme en daar zat een gendarme. En achter mij stond er nog een rij soldaten met het geweer in aanslag, klaar om mij af te schieten als ik durfde te bewegen. Mijn kaken van mijn gat deden zeer van het zitten. Pijnlijk. Soms probeerde ik om eens een bil op te lichten zonder dat ze het het zagen. Dat deed goed, maar dat was ook maar voor efkens. Ik was altijd blij dat het halfeen was. Dan brachten ze je terug naar de gevangenis. Terug die kleren uit, een halfuur in uw blootje in de gang staan, dan terug uw vies hemdje en uw vettige broek aan, kap over uw kop en schuifel, schuifel, terug naar het busje.

In de gevangenis kwam je aan rond half twee. Juist iets te laat voor het warm eten. Ja, toen was ik nog niet veroordeeld, he. Toen kreeg ik nog alle dagen warm eten. Dat warm eten brachten ze altijd stipt om half één. Ik arriveerde altijd stipt om vijf na half twee. Met andere woorden: dat eten stond hier altijd welgeteld één uur en vijf minuten. Al eens koude spaghetti bolognaise gegeten? Da's ongelooflijk. Je steekt met je vork in de spaghetti en heel het potteke hangt eraan. Eén dikke klomp spaghetti bolognaise. Lekker, jong. Ik sneed die gewoonlijk in schijfjes. Ook een paardenjob. Je moet dat maar eens proberen met een bot plastieken mesje. Dat maakt alle bewegingen zo'n mesje, behalve snijden. En dan had je tijd om dat op te eten tot kwart voor twee. Als je direct begon, dan had je tien volle minuten om alles binnen te spelen. Flink, he? En dan opnieuw boeien aan, kap over de kop, schuifel, schuifel, busje in en terug naar de rechtzaal voor de volgende sessie op het houten bankje. Van drie tot zes. Pas op, als ge het optelt in aantal uren valt dat goed mee. Maar dat gelul dat ge te horen krijgt! De hele dag hetzelfde! Opnieuw! En opnieuw! En opnieuw! Om zot van te worden! En pas op, allemaal in 't Spaans, he! Hier klappen ze niks anders. Ge verstaat er geen lap van. Enfin, ik toch niet. Als ge Spaans kent is dat iets anders. Maar mijn kennis van het Spaans is héél beperkt en de woorden die ik kende, die gebruikten ze daar niet. Soms had ik goesting om te roepen: "bessa mi cogones!" maar ik heb dat maar niet gedaan. Kans dat ik het nog verkeerd uitspreek ook en dat wil ik niet.

De eerste dag heeft de onderzoeksrechter alles uitgelegd van naaldje tot draadje. De dag daarop kwam de assistent van de onderzoeksrechter aan de beurt. Hij vertelde eigenlijk exact hetzelfde als zijn baas, maar hij wou ook zijn verhaal kwijt natuurlijk. En dan was het aan de dokter die het lijk had opengesneden. Hoe noemen ze dat ook weer? O ja, juist, de lijkschouwing. Dat is zoiets als een technische controle, maar dan voor lijken. Jongens, jongens... wat een zever allemaal.

Na de eerste week dacht ik dat we alles nu wel zouden gehad hebben. Vergeet het! Waar al die getuigen vandaan kwamen, weet ik niet. Ze hadden er meer dan vijftig gevonden. Echt, hoor. Vijftig getuigen! En allemaal met hetzelfde eentonige verhaal. Op de duur kende ik het al vanbuiten. Zelfs in het Spaans.

Wilt ge geloven dat ik blij was dat die drie weken voorbij waren? Ja, echt. Ik was blij dat ik eindelijk werd veroordeeld en dat ik niet meer naar die rechtbank moest. Ik werd er doodziek van.

Pas op... ik geef toe dat het krijgen van de doodstraf nu niet bepaald plezierig is. Maar toen ik hoorde dat ik die straf kreeg, was ik eigenlijk niet bang. Neen, echt. Ik was totaal niet bang. Begrijpt ge wat ik wil zeggen? Neen, natuurlijk niet. Ge verstaat er waarschijnlijk geen lap van.

(lange stilte)

Weet ge wat het ergste is? Alleen zijn. Het enige waar ge hier moet tegen vechten, is tegen de eenzaamheid. De verveling. Dat is het ergste. Niemand om tegen te klappen. Soms zit ik hier uren tegen mezelf te lullen en denk ik weleens: Jimmy, jongen, gij mankeert iets. Ja, ik heet Jimmy. Wist ge dat al? Ik heet Jimmy. Sterke Jim, zeiden ze vroeger, maar dat is lang geleden.

Ik zit hier in volledige afzondering. Weet ge hoe ze dat hier noemen? Neen? De dodencel. Ja, de dodencel. Plezant, he? Zolang je met iets bezig bent, is dat niet zo erg. Maar ik ben nooit met iets bezig. Behalve met die playboy dan. Maar ja... na negen maanden in hetzelfde boekje te bladeren is de lol er wel af. Ge kunt u zelfs niet meer opgeilen aan die blote grieten die er in staan. Het is alsof ge die allemaal persoonlijk kent als ge zolang op die zelfde smoelen ziet. En wie geilt er nu op iemand die hij persoonlijk kent? Toch niemand, zeker?

Enfin... strikt genomen zit ik hier dus te wachten op mijn dood. En als ge daar over nadenkt, dan is er niks waar dat ge nog geil van wordt.

Ik zit hier moederziel alleen, 24 op 24 uur. Het enige "contact" dat ik hier heb is met de cipier. Maar die heb ik nog nooit gezien. Het enige dat die doet is mijn eten door een gleufke schuiven. Ja, echt, door een gleufje op de grond. Nooit gezien? Neen? Nooit naar de dierentuin geweest? Bij de wilde beesten? Welja, dat is net hetzelfde. Hier doen ze dat ook zo. En 's avonds loeren ze door een gat in de deur of ik nog leef. Alle dagen zie ik die cipier zijn oog. Alleen zijn oog. De rest van zijn gezicht ken ik niet. Misschien maar goed ook.

(bladert in de Playboy)

Schoon... ja, dat moet ik toegeven. Schoon vrouwen in die Playboy. Die zijn natuurlijk allemaal al wat ouder nu. O ja, die Playboy ligt hier al negen maanden bij mij. En daarvoor lag die al vijf jaar bij mijn voorganger. Kans dat sommige grieten al bijna met pensioen zijn...

Heb ik jullie al verteld van mijn lief? Neen? Knap ding, hoor. Echt. Die zou niet misstaan in de Playboy. Ik leerde ze kennen bij de kruidenier. Enfin, ja, ze was eigenlijk de dochter van de kruidenier. Ik denk dat ik toen een jaar of veertien was.

Mijn vader deed gewoonlijk de boodschappen, maar omdat hij die keer niet kon moest iemand anders het doen. Ja, ziet ge, ze hadden mijn vader weggestoken voor een gewapende overval. En mijn moeder kon ook niet, want die had het veel te druk. Die deed soms tot vijf klanten op één namiddag. Mijn moeder was een knappe vrouw en die liep altijd met haar borsten half bloot. Ja, die was graag gezien in het dorp. Allemaal wou bij haar zijn toen. En toen zei nonkel Fons, dat was één van die klanten, toen zei nonkel Fons dat ik dan maar naar de winkel moest gaan.

“Ik?” zei ik, “toch niet naar den John?”

Jawel.

Den John...

Pas op, nu moet ge die kennen... John, de kruidenier. Ge hebt misschien al weleens gehoord van mensen die gedingest zijn door een haas? Wel, John niet! Een schildpad, ja! Mensen, ik had een hekel aan die vent. Maar niets aan te doen. Ik moest de boodschappen doen.

Kom ik daar nog maar binnen of ik zie het al: een enorme rij volk waar je het einde niet van ziet. Ik zeg: “O, ’t is niet waar... Ik zal weer rap thuis zijn.... Amai, mijn moeder zal lachen als ik zo lang wegblijf...”

Ja, dat mijn moeder inderdaad lachte omdat ik lang wegbleef, wist ik toen nog niet. Iedere keer dat ze met een klant naar de slaapkamer trok om haar nieuw behangpapier te laten zien begon ze na een tijd altijd te kreunen en te roepen. Ik dacht altijd dat die mannen haar pijn deden en dan stormde ik de slaapkamer binnen. Maar mijn moeder had dat niet zo graag. Daarom stuurde ze me liever weg. Liefst naar John, de kruidenier. Dan was ze zeker dat het lang duurde eer ik terug thuis was. Mijn vader wist dat allemaal niet, hoor. Ha neen, die zat in de gevangenis.

(imiteert nu de extra-trage (in handelen en spreken) kruidenier en een klant die hij bedient)

Wat mag het zijn?

150 gram paardje, alstublieft.

150 gram paardje... we zullen dat eens fiksen... slef, slef, slef... ja, den John hefte nooit zijn voeten op, hoor... slef, slef, slef... paardje gepakt... slef, slef, slef, terug... och god! Zie nu! Die hesp ligt hier nog op ... slef, slef, slef... paardje terug weg... slef, slef, slef... hesp gepakt... slef, slef, slef... hesp weggelegd... slef, slef, slef... terug dat paard opgeladen... slef, slef, slef... zo, het ligt erop... 150 gram?

Ja, John, 150 gram.

Dzjiiiiing! Een schelleke. O! Weet ge, ik zal daar klein papierkes tussen leggen... dan plakt dat zo niet aaneen, he... slef, slef, slef... papier zoeken... Ha, hier legt het! Papier gepakt... waar is nu die schaar?

Daar John, daar beneden!

Och god, zie nu! Hier ligt het schaarke, zie. Het had zijn eigen weggestoken. Voilà. Ik zal het papier in klein stukjes snijden, da's gemakkelijker... knip, knip, knip... hopla! Een papierke... Dzjiiiiing! Een schelleke... knip, knip, knip, een papierke... Dzjiiiiing! En nog een schelleke.... Knip, knip, knip... een papierke... Dzjiiiiing! En nog een schelleke... Allee vooruit... we zullen het eens wegen... slef, slef, slef... kwak! Op de weegschaal... Mag het wat meer zijn?

Ja, John!!

Om mottig van te worden.

Weet ge, we gaan de fijne details overslaan. Het zou te laat kunnen worden...

Uiteindelijk, na een paar uur in de winkel te hebben gestaan, had ik alles wat ik moest hebben. Ik terug weg met mijn twee zakken, loodzwaar en stampvol. Ik doe één stap buiten... zwieieiep! Val ik toch wel over het dorpelke (stoepje), zeker! Allee, dat ding was zo hoog. Niet hoger. En ik val erover.

Ik val dus en ik lig languit in de goot. De inhoud van die twee zakken ligt verspreid over heel de straat. En op dat moment komt Lily aangelopen. Lily was de dochter van John, de kruidenier. Zij ziet mij daar liggen en ik zie haar daar staan. Ze loert nog eens en ze schiet in een lach. Geen gewone lach, neen neen. Meer een hysterische lach. Terwijl ik daar lig, denk ik bij mezelf: "Gij smerige teef! Nogal schoon. Lachen met een mens zijn miserie." Maar dan begin ik na een tijdje gewoon mee te lachen. Ja, echt. Zij stond naast mij te lachen en ik lag in de goot met haar mee te lachen.

Ik realiseerde mij namelijk dat ik in mijn liggende houding een ongelooflijk schoon uitzicht had onder haar minirok. En omdat ik wist dat zij niet wist waarom ik zoveel plezier had, kreeg ik bijna de slappe lach in de goot. Echt waar! Ik kreeg de slappe lach en tegelijk een stij...

(springt snel recht en neemt een rare pose aan, op één been)

Ja, sorry...

Ik liet mij bijna gaan...

Om dat wat te laten zakken neem ik efkens een pose aan, verstaat ge? *(verandert van pose)* Zo kan het trouwens ook... *(wijzigt pose)* Of zo...

(hij gaat nu zitten op zijn bed)

Als ge u teveel laat gaan, dat deugt niet. Dan kan je niet meer helder denken. De laatste tijd heb ik teveel last met helder denken...

Soms begint ge te beseffen dat het niet lang meer kan duren, eer ze u komen halen. En weet ge... soms voel ik voor de allereerste keer dat ik er bang voor ben. Héél bang! En dat wil ik niet! Verdomme!!

(neemt sigaret en steekt ze op)

We zullen over iets anders klappen...

(hij gaat liggen)

Ik heb ooit eens willen stoppen met roken. Roken is heel slecht voor uw gezondheid. Absurd, zeker? Ja, ik weet het... Maar ik dacht dat het me een kick kon geven om te kunnen zeggen: "Ik ben gestopt met roken." Dat moet toch fantastisch zijn, he? Voor dat ze u gaan executeren die laatste sigaret weigeren en zeggen: "Nee, dank je, ik ben gestopt met roken."

Och, een kettingroker ben ik toch al niet... Ik krijg hier één pakje per week. Vroeger rookte ik twee pakjes per dag. Ik leef dus eigenlijk veel gezonder tegenwoordig. Ja, gezonder...

Soms heb ik goesting om op reis te gaan. Ver weg... palmbomen... wit strand... blauwe lucht... stralende zon... monokini's... Weet ge hoe ik dat doe? Op reis gaan? Neen? Zie... ik ga liggen en ik doe mijn ogen toe. Ja, ik doe gewoon mijn ogen toe en ik ben weg. Simpel, he? Ge weet alleen nooit op voorhand waar ge terecht komt. Soms vallen die dromen mee, maar af en toe... amai... Verleden week zat ik ergens op een strand met allemaal van die hele dikke wijven die niet liever deden dan boven op mij te gaan zitten... ik was bijna verpletterd... Ik schoot wakker omdat ik zonder adem zat. Plezierig is anders... Maar soms vallen die reizen wel mee...

Ach, reizen...

De eerste reis van mijn leven. Ik denk dat ik amper vijf jaar was toen... Uiteraard ging ik toen nog niet alleen op reis. Neen, ik ging samen met mijn vader naar een tante van mij. En we gingen met de trein. Mensen, dat was plezant. Dat kunt ge niet beschrijven. Het avontuur! Zalig! Ik wist toen niet dat mijn vader mij gewoon ergens naar toe bracht omdat ik thuis niet gewenst was. Tegenwoordig noemen ze dat deportatie. Toen ging ik zogezegd op reis. Pas op, aanvankelijk was ik heel gelukkig.

Echt, hoor. Ik was het gelukkigste ventje op de wereld. Maanden moest ik in mijn eentje bij die tante blijven. Maanden...

Waarom moet ik nu juist daaraan denken? Het liefst van al zou ik die tijd willen vergeten. Ik had het waarschijnlijk allemaal niet zo erg gevonden, indien ze er hun bek over hadden gehouden. Waarom vinden mensen dat je recht hebt om de waarheid te weten? Waarom vertellen ze je achteraf altijd waarom ze "dit" en waarom ze "dat" hebben gedaan? Ik was toch gelukkig. Dat was toch goed?

Soms wou ik dat ik dood was. Echt.

Weet ge dat ze me al vier keer zijn komen halen? Vier keer.

De lange gang door... plein oversteken... weer een gangetje in, tot je aan een binnenkoertje komt... dat is het executieplein. Daarnaast is er een klein wachtkamertje. Daar moet ge naar binnen gaan en moet ge op een bank gaan zitten. Dan zit ge daar te wachten. En te wachten. En te wachten. Tot ineens de deur opengaat... De deur gaat open en iemand zegt in het Spaans dat het is uitgesteld.

Ge kunt u niet voorstellen hoe bang iemand wel kan zijn... Bang... Bang verdomme!!
(neemt zijn gitaar en tokkelt een beetje)

Die cipier vroeg ooit eens aan mij of ik geen radio wou in mijn cel.

Een radio, zei ik? Waarom? Wat heb ik in godsnaam aan een radio? Het nieuws zeker? In 't Spaans waarschijnlijk... En wat voor nieuws? Oorlog hier, oorlog daar... Neen, neen, daar word ik alleen maar depressief van. Ik moet geen radio hebben. Als ge me dan toch een plezier wilt doen... weet ge wat ik graag zou hebben? Ja, dat was een kinderdroom van mij... ik zou graag een muziekinstrument hebben. Ja, een echt muziekinstrument. Ik kon geen enkel instrument bespelen, maar dat speelde geen rol. Met een instrument kunt ge tenminste dromen. Dromen dat ge een grote muzikant zijt of zo. En een paar dagen later kreeg ik van de cipier deze gitaar. Ik wist eerst niet hoe ik zo'n ding moest vasthouden. En nu tokkel ik zo'n beetje... het maakt lawaai... en met een beetje fantasie lijkt dat op muziek...

Hier een beetje verder zat een kameraad van mij... Ik kende de mens niet, hoor... Ik wist dat hij er zat... Af en toe riep die eens iets naar mij... in het Engels. En dat hoort ge hier niet veel, Engels. Ik versta Engels. Da's ook al iets. Het was een Schot. En hij was ook terdood veroordeeld. Hij zei mij dat zijn tijd bijna gekomen was. Als ze mij komen halen, zei hij, zou ik willen dat ze me begeleiden met een doedelzak en een trommel. Dat is het mooiste dat er is, zei hij. Ik heb er altijd mee gelachen. Maar

op een gegeven moment was het zover. Ze kwamen hem halen. En ik hoorde hem roepen. "Where are the pipers? I want some pipers!" Ik wou hem helpen, maar ik wist niet hoe. Ik had geen doedelzak. Ik had ook geen trommel. En dan heb ik het gedaan op mijn manier en hem toch zijn muziek gegeven.

(hij draait zijn gitaar om en tikt met de duimen op de achterkant van de gitaar de maat aan van een Schots liedje, terwijl hij met de mond de klank van een doedelzak imiteert als inleiding, dan tikt hij verder met de duimen en zingt het lied met Schots accent)

"By yon bonnie banks and by yon bonnie breees, the sun shines bright o loch lomond, for me and my true love, we'll never meet again on these bonnie bonnie banks o loch loo-o-mond, for you'll take the high way and I'll take the low, and I'll be in Scotland afo-ore yee, for me and my true love, we'll never meet again, on these bonnie bonnie banks o loch loo-o-mond..."

(een lange stilte)

Ik heb tegen de cipier gezegd dat hij mijn gitaar mag terug hebben als ik dood ben. Ik zei erbij dat ik die toch niet meer nodig heb in de hemel. Ja... de hemel... zal wel niet aan mij besteed zijn, zeker...

(tokkelt een beetje op de gitaar)

Och, ik stop er mee... er komt toch niks fatsoenlijks uit...

Soms vraag ik mij af: wat doe ik hier feitelijk? Hoe ben ik eigenlijk hier terechtgekomen? Stom. Gewoon stom. Het was in feite een uit de hand gelopen reis. Ja, zo zou je het kunnen noemen. Een uit de hand gelopen reis.

Ik wou de wereld zien. En ik wou de wereld veranderen. Ik wou hem verbeteren. Da's flauwe kul natuurlijk... Maar als ge daarin gelooft is er niemand die u kan tegenhouden. Mij kon dus ook niemand tegenhouden en op een schone dag pakte ik mijn rugzakje en wat spaarcenten en ik was vertrokken.

Voor ik er erg in had, zat ik op een boot. En de volgende dag stond ik in de jungle, in de brousse, tot aan mijn knieën in het slijk. Een of andere idioot had me daar een geweer in mijn handen geduwd en liet me de gehele dag roepen: Libertad! Libertad! Probeert dan maar eens de wereld te verbeteren...

Een kerel met een grote zwarte baard en een mond vol gouden tanden had me uitgelegd dat de lokale bevolking werd onderdrukt door de regering. Het was een

dictator, zei hij. En hij vergeleek hem met Hitler. Voor mij was het rap beslist. Ik zou die mensen helpen.

En daar stond ik dan.

Terwijl de kogels rond mijn oren vlogen... Libertad! Libertad! Als er mensen zijn die geen Spaans verstaan... dat wilt zeggen: vrijheid. En zo had ik ineens een doel gevonden in mijn leven. Ik deugde nooit voor niks, maar nu was het anders. Voor de eerste keer in mijn leven.

Overdag deden we niks anders dan schieten op alles wat bewoog. Gaan pissen was levensgevaarlijk. Levensgevaarlijk! Tegen zonsondergang werd alles stil en trokken we ons terug in de bossen. Daar lieten we onze natte broeken drogen, want we lieten om veiligheidsredenen alles gewoon lopen. Na een paar weken begonnen die broeken wel ferm te stinken. Als het dan donker werd zat er niets anders op dan u ergens te slapen te leggen. Van die kerel met zijn baard had ik een hangmat gekregen. Fantastisch! Da's ongelooflijk, zo'n hangmat. Dat slaapt veel beter dan een bed. Eens je daar in ligt, vergeet je alles... Maar eer je daar in ligt! Da's al heel wat anders...

Ik had mijn hangmat vastgemaakt aan twee bomen.

Als ik dat zo hoor, lijkt dat erg simpel...

Maar ge moet proberen om uw eigen dat voor te stellen. De gehele dag staat ge tot aan uw knieën in het slijk met een geweer. Pas op, dat geweeetje weegt om en bij de dertig kilo. Daar staat ge dan. Ge schiet, ge let op de terugslag en uw evenwicht, ge roept tegelijkertijd "Libertad! Libertad!" en ge slaagt constant met één hand op uw eigen gezicht om de muggen van uw lijf te houden.

Tegen de avond zijt ge zo moe dat ge bij manier van spreken ongeveer rechtstaande in slaap zou kunnen vallen. Het is daarbij ook nog zo donker dat ge geen hand voor uw ogen ziet. En dan! Dan gaat ge die hangmat vastmaken aan twee bomen. Da's al heel wat anders, he?

Ik dus "op den tast" op zoek naar bomen... Baaaang! Een paar keer met mijne freter tegen een boom... uiteindelijk toch twee te pakken gekregen die op de goede afstand uit mekaar stonden... dat ding vastgemaakt en dan... de test.

Met mijn volle gewicht ging ik voorzichtig aan de hangmat hangen... mijn benen ingetrokken... goed. Dat ding kwam niet naar beneden. Nu kon ik daar inkruipen... Maar... hoe kruipt ge daar in? Ge moet weten, ik had mijn hangmat ongeveer op die hoogte gehangen... *(wijst ongeveer twee meter hoog aan)*

Ge hebt daar geen ladder natuurlijk...

Hoe geraakt ge daar dan in? Wel, luistert, vermits het toch niet voor punten is, zal ik het jullie verklappen.

Ge slingert het rechterbeen de hoogte in, tot op de mat, vervolgens grijpt ge met beide handen de hangmat stevig vast en duwt met het been dat nog op de grond staat, uw lichaam de hoogte in met een sierlijke zwaai tot boven in uw matje.

Dat is de theorie.

In de praktijk komt het er op neer dat ge 22 keer met uw klikken en uw klakken tegen de grond gaat en uiteindelijk zo moe zijt van het proberen dat ge besluit om dan maar op de grond te slapen.

Ik hoor jullie denken.

Ja, ik hoor jullie denken...

Waarom hangt ge dat matteke dan zo hoog? Kunt ge dat niet wat lager hangen? Ja. Dat dacht ik ook. Maar ik heb gezegd dat ik dat ding stevig had vastgemaakt. Al eens geprobeerd om in het pikdonker honderdtwintig chinese knopen los te maken? Ik wel. Dus... voor mij was het beslist: ik sliep wel op de grond.

Nu viel dat best mee, hoor. Ik sliep direct. Dat kan nu wel zijn dat ik gewoon te moe was. Als ge echt moe zijt, dan slaapt ge volgens mij overal goed.

Rond een uur of vier... misschien half vijf... stampte er iemand in mijn zijde met zijn zware legerbottines. Aaaaaa.... Ik loer omhoog, maar die gast was al weg. Ik trek mijn hemd omhoog. Zo'n blauw plek. Van hier tot hier. Die stamp wou zeggen dat het tijd was om op te staan. Degoutant wekkerke als ge het mij vraagt. Ik sta op... mensen, mensen... helemaal geradbraakt... ik was zo stijf als iets van op die harde grond te liggen. Het leek alsof mijn knoken door mijn vestje staken... Jimmy jongen, zeg ik tegen mezelf, moet gij zo de strijd in? Weet ge... eerst een goed warm badje. Dan kunt ge er terug tegenaan. Warm badje? Ik denk dat ik mij voor het eerst heb gewassen toen ik al ongeveer twee maanden rondliep in de brousse. Wassen? Vergeet het. Ongewassen, ongeschoren en met kilo's prut in uw ogen staat ge van 's morgens tot 's avonds in het slijk te ploeteren en met een verroeste stem te roepen: Libertad! Libertad!

Jongens, jongens, wat een leven.

Tot er iemand honger kreeg.

Als er iemand honger kreeg, dan veranderden we van tactiek. Dan vielen we ergens een dorp binnen, we plunderden het en staken het dan in brand. Dat was normaal. Ik

wou uiteraard laten zien dat ik een waardige strijder was en nam mijn rugzakske mee. Terwijl sommige strijders bezig waren met de vrouwen van het dorp te verkrachten laadde ik dapper mijn rugzak vol en later in de bossen liet ik alles zien aan de patron, ge weet wel, die kerel met zijn zwarte baard.

Hij bekeek me en bij lachte. Ja, hij lachte! Dan kreeg ik een flinke klopp op mijn schouder en met wat gebaren maakte hij duidelijk dat ik alles wat ik gevonden had zelf mocht houden. Ik kon het bijna niet geloven. Ik mocht alles houden. Mensenlief! Ik was zo fier... Ik was eindelijk ten volle aanvaard. Ik hoorde erbij.

Vlug ging ik mijn buit, net als alle andere eekhoorns, verstoppen in de bossen op mijn eigen geheime plaatsje. Vijf en dertig dozen "frijoles." Ge weet toch wat dat wilt zeggen, he? Frijoles? Beans. Bonen. Veertien dagen aan een stuk heb ik daar in de brousse voor de vrijheid, de libertad, gescheten als een reiger. Zonder papier uiteraard. Een "echte" die gebruikt dat niet. En zijt ge geen "echte", dan hebt ge gewoon pech. Wc papier is er niet. Droge bladeren misschien? Droge bladeren die gewoonlijk vol mieren zitten. Die kunt ge ook beter laten liggen. Het beste wat ge in die situatie kunt doen is de boel gewoon afkuisen met uw handen. Dat doet het minste pijn en uw handen kunt ge altijd nog ergens gaan wassen. En kunt ge die niet gaan wassen dan smeert ge u er maar gewoon mee in. Daar is voor alles goed.

Ten eerste ziet ge er minder uit als een 'gringo' en is het een uitstekende camouflage. Ten tweede houdt het de muggen weg. Pas op, dat is bewezen, he. Het houdt de muggen weg. En ten derde is het een zeer natuurlijk product dat bijzonder goed beschermt tegen de zon. Ge hoort wat ik u zeg. Héél goed tegen de zon. Als ge het deze zomer eens flink wilt laten stinken aan het strand...?

Ach ja, en zo ging het leven zijn gangetje...

Nu moet ik toegeven dat ge na een tijd gewoon geraakt aan die spanning en dat het leven eigenlijk wat eentonig begint te worden. Iedere dag hetzelfde. Het begint op de duur een sleur te worden.

Op een gegeven moment zeg ik tegen mezelf: Jimmy, jongen, als ze u morgenvroeg weer komen wakker worden, dan laat ge uw geweerke gewoon staan. Ge doet eens niet mee voor ne keer. Ge pakt gewoon een dagje congé. Dat moet kunnen.

Enfin, zo gezegd, zo gedaan.

Vastbesloten om de volgende dag niet mee te doen, kruip ik in mijn hangmat en ik begin te dromen van palmbomen, tequila en blote wijven... Hmmm... eigenlijk geen slechte combinatie...

's Morgens lig ik te wachten tot ik weer een stamp of een petat krijg, met mijn ene hand mijn hoofd beschermend en met mijn andere hand mijn zij... een rare houding om te slapen, he? Ik lig daar dus zo... te wachten en te wachten... maar de petat komt niet. Ik denk allee, dat is ook weer goed. Misschien heeft de wekker zich overslapen? Ja, dat kan. Dat is maar menselijk. Een hele tijd nadien hoor ik stemmen. Ik hoor een paar doffe slagen en een aantal kreten, en altijd hoor ik er een grellig lachje bij... allemaal geluiden die ge normaal niet hoort in de brousse.

Ik denk dat is raar... Ik doe mijn ogen open en ik zie een kop voor mij. Ik zie een kop en een hand die deze kop vasthoudt... Allee zeg, dat is raar... Ik kijk nog eens... en ik zie dat er geen lijf meer aan die kop hangt... Er liep allemaal bloed uit die kop. Ik kijk nog eens... en ik herkende die kop! Het was die zwarte baard met zijn gouden tanden! Ik schrik, maar dan zo hard, dat ik los uit mijn hangmat donder. Ik val op de grond, plat op mijn rug. Echt plat op de grond. Echt. Het kon niet platter. En ik lig daar alsof ze mijn adem hadden afgesneden. Ja, dat kunt ge hebben als ge met uw rug echt plat op de grond valt. Vanop mijn positie op de grond zie ik dat die kerel, die de kop vasthoudt een tenue draagt die mij niet bekend voorkomt. Het leek mij een soldaat, een hoge officier, van een of ander leger. Het was zeker geen van ons.

Langzaam begon ik mij te realiseren wat er feitelijk gebeurd was.

Die vent had het hoofd van mijn patron afgesneden met een groot mes, dat hij nog vasthield in zijn andere hand. Het hing helemaal vol bloed.

Ik denk: Jimmy jongen, doet iets! Sebiet gaat uw kop er ook af!

Zonder nog verder na te denken vlieg ik recht en ik storm recht op die soldaat af. Door mijn bruto geweld struikelde hij en viel hij direct achterover op de grond. Ik vlieg boven op hem en grabbel hem vast. Hij grabbelt mij direct bij mijn keel en ik voel dat ik zonder adem geraak. Met één hand zoek ik naar iets en ik vind een steen en sla ermee op zijn kop. Met volle kracht, baaaaang!!

Ik weet niet wat voor kop die vent had, maar die voelde het blijkbaar niet. Hij kreunde alleen maar een beetje en bekeek me met een nijdig gezicht.

Ik schrok er even van, zodanig dat ik even perpleks bleef zitten. Die vent profiteerde daar van om me weer terug bij mijn keel te grijpen. Hij kneep nu nog harder als tevoren. Ik voelde een snijdende pijn door heel mijn lijf. Het leek alsof die gast mijn kop met zijn blote handen van mijn lijf wou trekken. Ik snakke naar adem, maar kreeg geen lucht meer. Gelukkig had ik die steen nog altijd vast en toen sloeg ik hem nog eens met die steen op zijn kop. Ik sloeg, en ik sloeg en ik sloeg... Ik ben blijven slaan

tot hij mij losliet... Daarna ben ik blijven slaan tot hij niet meer bewoog... Volgens de getuigen heb ik 62 keer geslagen... Dat iemand in staat is om zoiets te tellen? Dat verstaat ge toch niet, he?

Ik weet alleen dat ik ben rechtgestaan en mijn haar heb gekamd met mijn kammeke. En het volgende dat ik mij nog herinner is dat ik een enorme dreun tegen mijn kop kreeg. En toen ik wakker werd, dan zat ik hier...

Raar, he?

Heb ik dat nu allemaal gedroomd of is dat nu echt gebeurd?

Ik heb een mens vermoord... Volgens die getuigen zelfs twee. Ik weet bij god niet wie dat die tweede dan wel was. Maar ze spreken daar altijd van twee moorden.

Ik heb alles aan mijn advocaat verteld, alles wat ik mij kan herinneren. Ik weet alleen niet of hij mij gelooft...

Weet ge wat nu het mooiste van al is? Die afgesneden kop heeft niemand ooit gevonden. Neen. Alleen twee lijken, van twee officieren. Straf, he?

(neemt zijn gitaar en tokkelt een beetje)

Waar ligt de grens eigenlijk tussen fantasie en realiteit...? Ik zou toch nooit een vlieg kwaad doen? Waarom draaien ze zoiets in mijn schoenen?

(tokkelt weer een beetje)

Och, weet ge...

Dat houdt me hier eigenlijk nog recht... zo wat verhaaltjes vertellen.

Soms schiet ik 's nachts wakker in de gedachte dat ik iemand heb vermoord. Een nachtmerrie, zoals ze zeggen. Raar, hoor. En die gedachte is zo sterk en zo echt dat ik bang ben dat die ergens op waarheid moet berusten.

Soms lig ik te denken en te denken. Ik probeer mij alles voor de geest te halen. Wie heb ik vermoord? Hoe heb ik dat gedaan? Waar heb ik die moord dan gepleegd? Ik zoek en ik zoek...

En af en toe zie ik, zoals in een droom, alles heel helder voor mij en probeer ik alles op een rijtje te zetten. Maar net wanneer ik denk dat ik alles heb, dan verdwijnen alle beelden terug en blijft er niks anders over dan een vage herinnering. Een vage herinnering aan iets verschrikkelijks. Het lijkt wel of ik de beelden probeer te onderdrukken. Ik wil ze uitvegen. Ik zie nog alleen enkele vage lijnen.

Als ik nu bijvoorbeeld de plaats wist, dan zou ik daar terug naar toe kunnen gaan om bewijzen te zoeken, iets dat me kan overtuigen. Iets dat me zekerheid geeft. Het is die onzekerheid waar ik niet tegen kan.

Ik heb weleens gehoord dat ze iemand zijn geest zodanig kunnen beïnvloeden dat hij alles gelooft. Brainwashing noemen ze dat.

Neen, ik kan de gedachte aan een moord niet van mij afzetten.

Soms zijn het er meer. Het moeten meer moorden zijn geweest...

Is het misschien zo dat een moordenaar zich voelt? Ge probeert gewoon alles uit uw geheugen te bannen. Als het uit uw kop is, dan ben je er vanaf. Eerst gelooft ge dat er niks is gebeurd. Ge hebt alles gedroomd. Maar dan komt alles weer terug... Ge kunt nooit iets volledig uit uw geheugen gooien. Er is altijd iets dat blijft hangen. En dan iets, hoe klein ook, dat groeit terug aan, als een soort gezwel. Een kwaadaardig gezwel...

Ben ik nu schuldig of niet?

Als er iemand is die het weet, dan ben ik het zelf. Maar als ik het zelf niet meer weet?

Wie moet ik het dan nog vragen?

(denkt na en kijkt naar boven)

(hij gaat nu op de knieën zitten)

God?

Luistert... Ik geloof dat het tijd is... Ik voel het. Ze komen me halen. Euh... God? Luistert... ik weet niet of ge wel echt bestaat... Eerlijk gezegd, ik hoop eigenlijk van wel. Anders zit ik hier gewoon voor lul op mijn knieën, he? Gij weet toch wat er gebeurd is? He? Ik zou willen weten of ik nu schuldig ben of niet. Kijk... ik zou met u een deal willen maken... Voor mijn straf wil ik niets vragen. Ik ga mijn straf ondergaan, dat staat vast. Daar wil ik niks aan veranderen. Ten andere... die straf zal een bevrijding zijn. Ik hou het zo toch niet meer uit hier.

Luistert... als er ook maar de minste twijfel mocht bestaan, een twijfel dat ik eigenlijk niet voor honderd procent schuldig ben, dan zou ik graag hebben dat gij mij een teken geeft. Een teken, voor dat ik sterf. Ik wil alleen maar de waarheid weten. Kan dat geregeld worden, denkt ge?

(een spot schijnt nu vanuit de hoogte op zijn gezicht)

Okee. Ik heb het verstaan... Ge moet niks zeggen... Het is goed... Ik weet het...

Merci...

(gevangene staat recht, kamt zijn haar en verdwijnt. De spot blijft staan en dooft na een tijdje, eventueel begeleid door een rustig ijl muziekje)

EINDE